

Arad, Str. Aulich (Adam)

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENTUL

Pentru Austro-Ungaria

de un an fl. 10; pe

an fl. 5; pe 6 luni fl.

2.50 pe 3 luni fl.

N-ri de Duminecă pe

an fl. 2.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

Pentru România și România

pe an fl. 10.—

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 37

Usura.

(A) Unui din cele mai mari și niertate păcate ale politicii de maghiarizare a stăpânilor ungurești de la 1867 încoace, a fost și este, ca, trebuindu-le pentru această treabă necesită și necerștinească mulți, de tot multii bani, s'au împrietenit, ba chiar strins s'au împărecheat cu Ovreimea, au căzut pe deplin în ghiarele ei. Caci, în schimbul banilor ce li-a dat împrumut stăpânilor noastre pentru a despoia pe Nemaghiari de naționalitatea lor, ovreimea le-a silit să aducă și să voteze în Dieta țării legi aproape toate în folosul Jidanilor. Și chiar dacă s'a încumetat cândva cineva în Dieta să propună vr'un paragraf, ce ar mai fi înfrânat, fie în măsură cât de mică, obrăzicia lor fără margini și lăcomia lor fără suflet și fără Dumnezeu, Ovreimea cea cu banii dați împrumut și cea de la ziare, a știut și a reușit totdeauna să împedice și să zădărnicească ori ce încercare de a ocroti, prin lege, pe creștinii dați pradă jafurilor și batjocurilorilor.

Eată din care pricină, la noi în Ungaria usura și până azi bănuie și pustioște lumea mai rău decât în orice altă țară.

Cea mai veche lege ungară împotriva usurei datează din anul 1622 (art. XLVI); apoi una din 1849 (art. 141), care statornicește încă atunci, când nu dădeau încă Ovreii bani pentru maghiarizare, cu 6% interesele ce se cuvina să fie plătite după banii împrumutați. Văzându-se că jidanii ocolesc unele dispozițiuni nelamurite ale legii, s'a făcut la 1715 (art. V), earăși una nouă; apoi în 1723 și aceasta a fost mult înasprită, astfel că se dovedise de bunicea, dacă nu chiar bună, până în anul 1802 (art. 21), când Dieta earăși votase o nouă lege contra usurei.

Toate aceste cinci legi, fiind ea asupra facerii lor Ovreii n'au avut nici o înfrunire, erau bune, mai ales în timpurile acelea, încât cea dintâi dintr'însele, întemeiată cu totul pe legile bisericești și pe evanghelie, opria peste tot de a lua interese la darea împrumutului.

Peste vr'o 20 ori 25 de ani după cea de pe urmă lege amicită mai sus (1802) împotriva usurei însă, pe la sfârșitul anilor douăzeci, unele esepete scrințite și inferbentate priatire Maghiari, și apoi mai târziu și mai mulți în frunte cu Kosuth, începuseră a prigoni și a silnici pe Nemaghiari, cerând pentru aceasta și găsiind, se înțelege, sprigin bănesc la Ovrei. Legând astfel din capul lucrului, când adică Ungurii au început să strige după libertate, egalitate și frățietate, mânie și gura stăpânilorilor, ovreimea se spucea cu toată violența și nesățul ei, ce-i permite religioasă ei din tabăra, a-și bate joc de legile țării, și mai virtos de acelea împotriva usurei.

După revoluția din 1848, în anii cincizeci, sub Nemți, Ovreimea era binisor pusă la loc și usura aspru pedepsită. Iadată însă ce Ungurii, la începutul anilor șezeci, începuseră a se simți earăși stăpâni, prinse curagiu și jidanimea tot mai mult și mai mult, știind un nuscă a împedea ori ce nouă lege despre usură până la 1868, ei în anul acesta, spre a face cu totul pe placul și la dorința Ovreilor. Dieta prin art. de lege XXXI, a șters toate legile împotriva usurei, spunând ea:

„părțile, ce dau și iau împrumut, de pot, prin învoiala ce o încheie după cum le place, să stăturească interesele”.

Cei-ce n'au trăit sau nu-și aduc aminte de timpurile acelea și de stările economice bănești de atunci în cel dintâiu 10—15 ani după dualismul din 1867, nici pe departe nu-și pot închipui ce urmări înspăimântătoare a tras după sine această faptă nesocotită a Dietei, ce i-a stors-o ovreimea. Pe atunci, în 1868, numai în Pesta erau câteva institute de bani, la care, din pricina lipsei de comunicație, lumea din provincie abia iei-colea avea câte o cassă de păstrare, lucrând cu capitală mică și luând 15—20 % dela împrumuturi; astfel că mai toată lumea din țară, care căuta bani împrumut, era silită a merge la oamenii privați, adică la Ovrei. Iși poate închipui ori și-cina cam ce se petrecea: fiecare jidan a devenit usurar, lua cât numai putea, fără frâu, cel mai puțin 50 %, ear' înspre sus cu cuaoștea granțe, nu se sfa a stoarea și 2000—3000 %, caci „libertatea” era deplină.

Vă puteți închipui, câte sute de mii de jertfe au căzut în gâtlegul acestui fel de libertate. Sate, ba chiar finituri întregi pustii, astfel că nu rămase nici un singur proprietar me de pământ; locuitorii erau împărțiți numai într'unul sau doi „mași proprietari” (Ovrei) și lucrători slugi, jerei sau fără pământ, care, în desperare lor, se dădură cu totul bețuturi, pripăsiindu-se și sufletește, cu morală cu tot.

Și Ovreii cămătar ședea sus, și de tot cocotat și rînjind așezat pe divanul făcut din săvii lui cu bani.

La expoziția agricolă ce s'a ținut în luna aceasta la Seghedin, eară cum s'a rostit un proprietar de pământ: „Mă încumet a spune în deplină cunoștință și conștiință, că nici o alta lege n'a pricinuit la noi în Ungaria mai multe pustii economice și morală, ca art. de lege XXXI din 1868, prin care s'au șters legile împotriva usurei”.

Ei bine, ce pedeapsă ar merita ministrul din 186 și deputații toți, cari au votat atunci ștergerea legii asupra usurei, și prin urmare s'au făcut în primul loc vinovați de atâtea grozave nefericiri?

Stare-nceasta fără vre-o lege asupra usurei a ținut până la 1877,

când earăși s'a făcut asemenea lege, care însă zicea numai atât, ca: „judecătoria nu poate statui mai mari procente decât 8%; adică usurarul pu teau și mai departe jaful lumea cu câte procente voiau și puteau și, numai dacă treaba cu împrumutul a venit cumva înainte judecătorești, aceasta hotăria, că-i destul 8%, fără însă a ave drept a pedepsi pentru cele ce usurarul a păgubit pe datornic până la timpul când venise la proces.

Eacă numai unele din nenumăratele înșelătorii, cu care cămătarii purgășiau lumea sub seutul acestei legi: adăugau în contract la suma capitalului interese de câte unul sau doi ani; sau lăsau în contracte și pe cambii gol locul, unde trebuia pusă suma de fapt împrumutată și apoi ei, cămătarii, scriau cum lor le placea; datul zilei când s'a făcut împrumutul, sau când îi era scadența, îl puneau mult mai în afară; cereau și capetau cambii deosebite numai despre interese; sau dacă datornicul nu putea plăti în ziua scadenței, storceau de la ei foloase însemnate extraordinare etc.

Pilde de pustire a oamenilor singurtești, ori a familiilor întregi, cari căleau jertfe usurarilor sub seutul legii din 1877, încă s'ar pute aduce cu miile, dacă am răsfoi ziarele, sau mai bine hărțile judecătorești de pe timpul între acest an și 1883, când Dieta a făcut o lege (art. XXV), prin care usura e declarată de „transgresiune” și care până azi este în vigoare. Că și această așa zisă îndreptare astărilor n'a fost de loc ceva lucru mare, vedem în toate zilele, dar' despre aceasta vom vorbi altă-dată.

Congresul ziaristilor slavi din Austro-Ungaria Ziaristii slavi din Austro-Ungaria au ținut primul congres al lor în luna mai anul trecut la Praga, cu arhiepiscopul serbilor arhanghel într-un amestec de teatru și de comedie și cel mai savant scriitor istoric, Pabulky. Al doilea congres al lor este convocat pe zilele de 23, 24 și 25 Septembrie la Cracovia, în Galizia. Era anunțat să se a ea reprezentanți ai ziaristilor slavi din Ungaria căpăta ziaristii slovaci, serbi și croați. Guvernul ungar a intervenit însă uria ministrul de externe Gobuchowski, ce lângă guvernul austriac, să nu dea voie ziaristilor slavi din Ungaria să a lua parte la congres, ceea ce s'a și întâmplat, căci la porunca guvernatorului Galiziei, e năle Pininski, poliția din Cracovia a înșelțat pe președintele comitetului arhanghel al festivităților, că nu este el al ziaristilor slovaci, serbi și croați să vină la congres. Președintele răspuns a dat rețuș la miștău contra hotărâții poliției dar rețuș nu i a sosit încă, pe sime fiindcă ministrul pe sdeat austriac conșle Thun e dus în Stria.

Întru aceea însă, se vesteste, că ziaristii serbi și croați din Cracovia au început să se pregătească să se expună cu d'asila din Cracovia.

Toată zărele polone scriu acum în mod că se poate de învârsnat împotriva Ungurilor, abuzându-le de orice prilej.

Impotriva concurenței necinstite. Ziarele ungarcești, precum și toți cărtitorii dela noi ai Austriei nu încează a-și bate joc de stările, cum zice ei, destrăbălate ce ar domni dincolo. Și cu toate asten, vedeți, mai în fiecare zi guvernul austriac scot îmbunătățiri peste îmbunătățiri și făptuesc lucruri folositoare pentru toți, ocrotind pe cei cinstiți și slabi, împotriva înșelătorilor și puternicilor. Asifel mai zilele trecute, ministrul de com reiu austriac Dipauli a scos o ordonanță lungă, prin care oprește în mod cât se poate de aspru ori-ce fel de concurență necinstită, fie prin fapte, apurături, ori prin vorbă grăită și scrisă.

Ori-cine, care va cituta a ademeni lumea lăudând marfa sa în mod necorespunzător val rei adevărate a acesteia, va fi privit ca înșelător. Nimeni nu va ave voie, spre pilda, a scrie pe firma sa, pe tablite de la bolle [duchianuri, prăvălii], în anunțurile publicate în ziare, ori alte asemenea mijloace, că ce marfa „es-celentă” are. Și încă o mulțime de asemenea oprești.

Măsurile acestea s'au luat mai virtos împotriva Ovreilor.

DIN AUSTRIA.

În numărul nostru 166, dela 28 August (9 Septembrie), scriind despre incurcarea cea mare, ce domnește în Austria, am zis la sfârșit:

„Ne aducem aminte de o vorbă a bătrânului fost împărat german Wilhelm I., moșul celui de azi, care zicese odată: „Împăratul-rege austro-ungar are 20 miniștri, și totuși, când e vorba să se deslege o greutate, trebuie să se iec tot după gândul său”.

„Ni-se pare că și de astădată va fi așa, și că în urma urmelor tot M. Sa va pși să scotă carul din glod, ca să poată merge înainte, fie măcar numai pe un an”.

Și tocmă așa s'a întâmplat. Când toți miniștrii și sfetnicii, cari aveau să descurece itele și să scotă carul din glod, își istovira degeaba toată a lor înțelepciunea, neputându-se împăca nici ei între ei, nici pe popoarele învrăjbite, M. Sa s'a hotărit a da dramul miniștrilor austriaci de față și a cheana la cărma statului pe alții. Vorba e însă, pe cine, din care partid, din care popor?

Căci dacă se va face Nemților pe plac și se vor desființa ordonanțele, prin care în Aprilie 1897 s'a dat Cărilor egala îndreptățire a limbei lor cu cea germană, acestia din urmă vor eși din partida guvernamentală și vor face în parlament scandaluri și mai grozave poate, de cum făceau Nemții, pentru a împedea ori-ce lucrare, astfel că nu s'ar pute alege nici Delegațiunea austriacă; ear' fără de aceasta nu poate lucra nici Delegațiunea ungară, precum am deslușit-o aceasta în mai multe rânduri.

M. Sa deci a hotărit următoarele schimbări: Ordonanțele vor fi

desființate, ear' în schimbul perderii lor, Cehii vor căpăta mai multe foloase pe alte terenuri, anume deocamdată următoarele: încă de la 1 Noembrie a. c. se va deschide în capitala Moraviei, Bërno (Brünn) o școală înaltă pentru inginerii și fabricanții (politehnică); apoi va fi numit în curând la scaunul veduvit arhiepiscopese din Praga, un preot din aristocrația cehă, cu nume de Skerbensky, în ciuda virstei sale care e numai pe 35 ani; dar' e cunoscut ca naționalist bun.

Afară de acestea, Cehii vor mai dobândi multe alte școli medii, fie de tot noue, fie că statul va lua pe seama sa acelea, pe care le înțreține acum reuniunea cehică de școli, din colecte publice. Mai departe vor fi numiți un număr însemnat de funcționari înalți cehi atât în Boemia, cât și la oficiile statului din Viena.

Ear' în cât privește lucru de căpetenie, adică egala îndreptățire a limbii cehice cu cea germană, această le va fi asigurată printr'o lege, ce se va vota în parlament, ear' nu prin ceva nouă ordonanță, în locul celor desființate. Legea aceasta însă apoi va fi întocmită pentru toate popoarele din Austria și limbile lor.

Și de ce oare nu poate rămănea ministerul de față la putere? De ce trebuie înlocuit printr'un altul? Intăiu: pentru-că ministrul-president contele Thun s'a legat Cehilor, din capul lucrului, prin cuvântul seu de onoare, că nu va desființa ordonanțele; și apoi, pe de alta parte, Nemții sunt așa de porniți împotriva lui, încât nici de vorbă nu voiesc să steie cu dînsul.

Că cine va fi urmașul contelui Thun și a tovarășilor săi din ministeriu, încă nu se știe; se da însă cu socoteală ca lucru cel mai aproape de adevăr, că M. Sa va numi ca ministru-president pe cineva din partidul așa zisilor „mari proprietari nemți“, sau „liberali“, adică a celui partid opozițional nemțesc, care e mai aplecat spre pace de cât ori-care altul. La ori-ce cas ministeriul va fi întocmit astfel, încât să nu li facă nimeni „obstrucțiunea“ (pedici de nelucrare) nici Nemții nici Cehii.

În modul acesta va reintra oarecare liniște în toate taberele dușmane, astfel că parlamentul va putea lucra, și înainte de toate: a alege Delegațiunea și apoi a vota pactul economic, ce contele Thun a încheiat cu ministru-president Széll în numele Austriei și al Ungariei, încă în luna Martie. Am spus la timpul său, că pactul acesta, votat în Ungaria de către Dietă, a fost pus în vigoare, dincolo în Austria, printr'o ordonanță împărătească, de întărit totuși și aici prin parlament.

Dacă toate vor merge strună așa cum le-am descris aci, totuși rămănea încă neliniște, anume tocmai în privința pactului austro-ungar; știut fiind, că toate partidele și toate popoarele din Austria sunt strajnic pornite contra Ungariei și vor striga foarte tare împotriva ei, când se va vorbi în parlament despre pact.

DIN FRANCIA.

Poporul francez a dat dovadă, că știe să fie nu numai drept, aspru drept, dar' și generos și mărinimos. Căpetenia statului, presidentul Republicei Loubet, la

propunerea ministrului de răzbel, generalul Galliffet, a iertat căpitanului Ovrea trădător Dreyfus pedeapsa de 10 ani temniță, la care îl osândise tribunalul militar din Rennes și i s'a dat drumu încă Marția trecută. Și ce lucru ciudat! A fost slobozit din temniță înadins noaptea, la 3 oare, când durmea tot orașul, când nimeni nu știa nimic. Și pentru ce această măsură? pentru ce nu l'au lăsat afară ziua? Fiind că era tramă, că locuitorimea din Rennes să nu-l hulească și să nu se înțemple cumva neorându-li. De atunci mereu e pe drum, nu se oprește în nici un oraș, ci pretutindeni așteaptă la gară câteva oare cel mai apropiat tren accelerat, pentru a se duce mai departe.

Și din această a lui purtară se vede, că întreagă națiunea, în toate părțile lumii e convinsă de vinovăția lui, deși ei și acum încă tot spune, că e nevinovat și că a suferit pentru alții. Și acum încă voaște să strige prin gazete și după el ovreimea întreagă să umple lumea cu sbieratele ei. Dar' nu li va folosi nimic.

Francia a dat pildă bună cum trebuie răpusă obrăznicia și cutezanța și banul ovreiesc. Să urmeze alții pildă date.

De altă parte, guvernul francez a făcut un pas înainte pe calea îmbunătățirii sortei lucrătorilor: ministrul de comerț adevădă a ordănit că într'o fabrică mare a statului lucrătorii să nu lucre mai mult de cât opt oare pe zi. Dacă vor și să prețuească această îmbunătățire și nu se vor lăsa ademeniți de răsvrători, guvernul va face a semenea întocmire și în celelalte fabrici.

Pentru cinstea steagului.

Precum se știe, astă-primăvară s'a întâmplat mare vârsare de sânge în Arad între flăcăii noștri din Micalaci, cari veniseră sub steaguri naționale la asentare, și între poliție, care a dat asaltul cu baioneta asupra lor, ca să le ia steagurile.

Flăcăii au fost trași în judecată pentru împotrivire contra puterii publice, dar' tribunalul i-a achitat; așa a ajuns afacerea înderept la poliție unde trei dintre flăcăii și adevădă: Costa Tișier, Mitru Botean și Mitru Șiculan au fost condamnați pe cale polițială la câte 5 fl., amendă și o zi de închisoare. Aparcarca flăcăilor a servit-o dl avocat Dr. Sever Ispravnic.

Notar falsificator și defraudat.

Nadab, 18 Septemvrie. 1899.

Înainte de asta cu 3 ani fostul notar comunal al Nadabului, Demetriu Albicim, și a dat sufletul seu nobil în mâinile Creatorului. Bland de fire, om al oamenilor de bine, am al bisericii și al școalei a fost florentat. Ură asupra-și nu și-a atras, pentru-că nu a dat ansă la corte. În cele oficioase a fost punctual. A fost Român, creștin și binevoitor al tuturor. A fost, dar—durere—nu mai este.

După trecerea din viață a susnumitului notar numai decât s'a publicat concurs pentru împlinirea postului devenit în vacanță, ear până la alegere a fost substituit Georgiu Misits, care până aci a jucat pe el, ca scrietor în cancelaria protopretorului din Chișineu, cu numele Pérezely Elek. Firește, acest Misits a fost favoritul protopretorului.

În zilele trecute Misits a zis în născăzul seu cătră perceptorul comunal: „Mă nainte fuse în cancelarie un om, care în pre-

seara alegerii, noaptea pe la 12 ore, a venit la mine, ear eu i-am dat 100 fl., numai ca să voteze cu mine, și acum l'văzui rîzându-se de mine“.

Așadar, singur mărturisește, că nu vrednicia, ci mita l'a ales de notar, făcând să cază față de dînsul 2 candidați români.

Când zic că acest Misits renegat a isbutit față de 2 Români, rog pe onoratal public cetitor, să nu judece sau să critice preoțimea și învățătorimea din această comună, că doar ei nu ar fi lucrat în de-ajuns de a isbuti un Român, căci preoțimea și învățătorimea de aici și-au făcut datorința, ei să judece pe cel ce a făcut candidarea și pe cel cu mita.

E destul dar, că Misits a ajuns notar al Nadabului. Ca să știe lumea ce om de caracter a fost Misits, e destul dacă zic: Tata lui Misits a fost Sârb, de profesiune barbier, ear mamă sa a fost Română. D-sa însă se căsătorit cu o Maghiară, ear familia și-o botează în biserică maghiară. De Români și de Sârbi li era rușine.

Care a fost planul lui Misits la începutul carierei sale?

Planul lui a fost, ca el să joace pe nemeșul de pe timpul feudalismului, să considere poporul împărțit în caste, dar așa, ca dînsul să fie în clasa cea mai privilegiată.

A fost sărac Misits, dar visa pe nemeșul. Și ca să joace pe nemeșul, trebuiau bani.—Cum a făcut, vom vedea mai la vale; dar destul că îndată ce se mută în Nadab, îl vedem cu cal frumos, cu două trăsuri frumoase, așa că aș cuteza a zice, că nici la comitele suprem nu se aflau mai frumoase.—Dînsul cu toată familia așa se îmbrăcau, după-cum se schimba timpul și tot în hainele cele mai luxoase. Călătoria adeseori pe la Pesta, prin Ardeal etc. și nu arareori îl auzial lăudându-se cu aventurile isprăvite prin călătorii. La domnie și nemeșag trebuiau bani, ear venitul lui nu putea acoperi spesele ce le făcea. Deci ce a făcut Misits? A falsificat cambii și a defraudat.

În 12 a lunei curente s'a descoperit la banca din Chișineu, că Misits a scos 1700 fl. pe numele lui Pavel Mercea, ba ce e mai mult, i-a și intabulat acei bani în averea lui Pavel Mercea, fără ca omul să știe nimic. Încă în aceeași zi, banca a cupriat tot dela Misits. În cealaltă zi tot Misits își dă abdicerea. În 14 și 15 a curente exactorul comitatens constată că Misits a defraudat dela comună 740 fl.—În urma acestei descoperiri, protopretorele nu primește abdicerea lui Misits, ci l' suspendează din oficiu, ordonând contra lui cercetare disciplinară.—Acum s'au mai descoperit încă alte 4 cambii falsificate tot de Misits.

Așa a făcut nemeșul. Cel ce trăia îmbuibat socotindu se în toată mărirea, ear-credea odinioară de Românul bland, azi nu mai este în Nadab, ci s'a întors earăș la Chișineu, de unde se mutase în Nadab.

S'a întors earăș la sărăcia diatău.

Vedeți voi, membri ai comitetului comunal, ce ați făcut, dacă nu ați ascultat de preoți și învățători! Vedeți, că mătă a scos ghiara din sac, căci Milită lasuși v'a tradat că ați primit mită dela dînsul.

Judecați bine, membri ai comitetului comunal, ascultați de voitorii de bine, căci ascultându-l pe ei, si vouă vă va fi bine. Grijiți, pentru cine veți vota la alegerea viitoare; ear' pe cei-ce ar voi să vă mituiască, dați-i afară din casele voastre, spunându-le, că voi nu aveți suflet de vândut, și să le spuneți: Noi nu dăm votul pe bani, căci dacă pe bani vom da votul, și vom lucra contra conștiinței, atunci ne-am atrage ura și blăstămul comunei tatregi asupra noastră și asupra filor noștri, și acele blăstămuri știm că află ușt deschise înaintea tronului dzeiesc.

În ce privește candidarea, eu dau cu socoteala că dl protopretor Csukay, va lu-

era așa, ca conștiința să-i fie namustrată, având în vedere și dorința poporului.

Demetriu Boariu,
învățător.

ULTIME ȘTIRI

Crisa în Austria.

Viena, 22 Septemvrie,

M. Sa Monarchul s'a întors adin Meran, unde rămase să petreacă după manevrele din Stiria.

Cu același tren a sosit și ministrul-president Thun, care călătorise la Meran pentru a expune M. Sale situația.

Azi înainte de amiază s'au întrunit aci fruntașii partidelor opoziționale nemțesti pentru a hotări: să iee ori să nu iee parte la conferința ce a convocat-o pe mâne, Sâmbătă, presidentul parlamentului Dr. Fuchs și în care erau să fie reprezentate toate partidele: atât din majoritate, cât și din minoritate. Scopul conferinței este: a întrupa o împăcare între ele. Deși constăturii și negocierii s'au ținut toată ziua, astfel că nu s'a luat încă hotărîre definitivă, totuși se poate privi ca sigur că fruntașii partidelor opoziționale nu vor lua parte la conferința de mâne.

Ori-ce prospecte de împăcare între Nemți și Cehi fiind deci dispărute, căderea guvernului Thun este sigură și va urma peste puține zile. Ca urmaș al lui se pomenește în loc prim principele Alfred Liechtenstein, din partidul marilor proprietari nemți; și apoi bar. Clumetzky.

Măne foaia oficială va publica decretul împărătești privitoare la pactul economic dualistic.

Brankovici.

Novi Sad, 22 Septemvrie.

Protopopul din Chichinda-Mare a conchemat preoțimea tractului, pentru a vota încredere patriarhului Brankovici. Preoțimea a refuzat unanim a vota încredere.

Ori pe unde umblă patriarhul, e însoțit de mai mulți oameni, căci e huliți la fiecare paș.

Belgrad, 22 Septemvrie.

Pe azi era hotărît, că tribunalul statarial, care judecă asupra atentatului, își va rosti sentința, căci toată pertractarea se sfârșise acum două zile. În urma îndrumării guvernului însă, tribunalul n'a adus încă nici o sentință; ceea-ce se explică așa, că toate câte le-a zis Knezevici despre ceialalți acușați, sunt neadeverate și le-a spus numai pentru a se desgreuna pe sine.

În ori-ce clipă se așteaptă ceva mare surprindere. Milan va trebui să plece din Sârbia; Austro-Ungaria și Rusia îl vor sili să o facă.

Aniversarea luării Griviței.

In ziua de 30 August, aniversarea luării Griviței, în orașul Constanța a fost mare paradă militară și Te-Deum, la care au fost față de general Labovary, ministru de război și general Candiano-Popescu, comandantul diviziei din Dobrogea, cum și toți ofițerii garnizoanei.

Defilarea trupelor a fost primită de dl general Labovary.

Batalionul al 2-lea de vânători, aflându-se în garnizoana Constanța, și fiindcă dânsul la asaltul Griviței a fost comandat de generalul Candiano-Popescu, atunci maior militan de cavalerie, ofițerii acestui batalion au dat un dejun fostului lor comandant, în amintirea glorioasei și sângeroasei zile de 30 August.

Dejunul a fost oferit în sala de mâncare a batalionului de vânători; masa ofițerilor și a soldaților era în aceeași cameră. Gloriosul drapel al acestei trupe se afla și el în aceeași cameră, împodobit cu decorația „Steaua României” și cu o coroană de trandafiri, ear alta de lauri, cu această devisă, scrisă de mâna M. S. Reginei:

„Lauri pentru cei morți, trandafiri pentru cei vii!”

Ofițerii superiori din toate armele ce se găseau în Constanța, au luat parte la acest modest banchet.

Cătră sfârșitul mesei, generalul Candiano-Popescu ridică următorul toast:

„Iubiți camarazi și voi soldați ai batalionului 2 de vânători!

„Acum 22 de ani ne găsim în Bulgaria în fața Plevnei, ziua era posomorită ca și cum firea sta cuprinsă de grije, nu cucerisem încă reduta Grivița; ne aflam într'un moment suprem; soarta acestei zile era legată de însăși soarta țării. Vrajmașii noștri scotiau că vom fi zdrobiți, vitejia noastră ni-a dat biruința.

„Acum 22 de ani eram nelușemnați și necunoscuți; astăzi lumea întregă ne cunoaște și am pus ca temelie drepturilor și nealăturării noastre, nu granit sau ciment, pe care timpul le roade, ci laurii izbânzilor noastre, care sunt neperitori!

„Cei de azi se folosesc și se bucură de o Românie mare și puternică, dar cei de ieri s'au bătut și au murit la Grivița, spre a face această Românie.

„De vei ave credință cât un grăunte de muștar, vei spune muntelui să se mute și se va muta, zice Evanghelia. Credința a înființat crucea și crucea a întemeiat creștinătatea. Credința ostășească a înființat steagul, steagul ne-a dus la biruință, ear biruința a dat viața Patriei și a ridicat încrederea neamului nostru în viitorul său.

„Steagul este farul de lumină ce călăuzește și ochii și sufletul armatei în mijlocul primejdiilor și grozăviilor luptei.

„Mă închin dar' cu o bărbătească evlavie la tine, steag al batalionului 2-lea de vânători; sub tine s'au adăpostit vânătorii cari au murit vitejește în ziua de 30 August pentru înălțarea și fala numelui nostru, sub dânsul se vor adăposti cei-ce vor fi chemați în viitor să-și îndeplinească datoria.

„Țara știind, că cu un pătrar de veac înapoi a fost frunză bătută de veac, și că printr'un război glorios, astăzi dânsa e copaciu cu rădăcini adânci înfipte în traiul lui mei, copaciu ce se oglindește în această nemărginită oglindă, numită „Marea neagră,” — pe care tot războiul ni a dat-o, — țara, văzând că armatei datorește această înălțare, privește armata cu dragoste și cu respect.

„Bătălia de la Grivița e născută din fier, din foc, din sânge vărsat cu imbelșugare, din jertfe mari, din pilde mari, de aceea și istoria a înscris Grivița ca un eveniment dădător de viață scumpei noastre patrii.

„Cât va fi un Dumnezeu în cer și o inimă cu credință și cu vitejie în pieptul omenesc, instinctul de conservare al țării va naște tot-deauna o armată.

„Și cât va fi un Dumnezeu în cer și vitejie în pieptul oșteanului român, Dumnezeu va porunci să trăiască tot-deauna mândra și puternica Românie, căci va sprigini-o pe brațele noastre și pe inimile noastre.

„Să trăiască M. S. Regele, învățătorul și înalta noastră căpățenie în timp de război, ca și în timp de pace!”

Urale entusiaste și prelungite acoperiră aceste cuvinte, atât de sincere și atât de simțite.

După aceea maiorul Romanescu, comandantul batalionului, închină în sănătatea generalului Candiano-Popescu arătând purtarea sa vrednică de laudă din acea zi.

Apoi locot.-colonel Budișteanu, comandantul regimentului 9 de călărași, cel mai vechiu ofițer superior aflat la banchet, pronunță aceste călduroase cuvinte:

„Sunt 22 de ani, astăzi în ziua de 30 August, trompeta vânătorului a sunat alarma reinvierii voiniciei strămoșești a soldatului român. Fericit este corpul de trupă care

are înscris în cartea istoricului său fapte strălucite de arme.

„Sărbătoarea de astăzi nu este numai o sărbătoare militară, ea este o sărbătoare mare, sărbătoarea țerei întregi, căci în această zi a născut nealăturarea patriei.

„Salut dar' cu respect amintirea acestei zile glorioase și în numele regimentului ce am onoare a comanda, ridic păharul meu pentru șeful batalionului de acum 22 ani, care l'a condus la luptă, maiorul Candiano-Popescu, pentru generalul Alexandru Candiano-Popescu de astăzi, care stă de față la acest ospăț și sub ordinele căruia ne găsim.

„Să trăiască dl general Candiano!”

Vii și unanime urale isbuciră din piepturile tuturor, când colonelul Budișteanu termină cuvântarea sa.

Banchetul s'a sfârșit printr'un toast ridicat de generalul Candiano-Popescu pentru generalul Labovary, ministru de război.

Părăsind sala unde erau întruniți ofițerii și soldații batalionului, generalul Candiano strinse mâna sergenților-majori ai batalionului, în amintirea purtării eroice a acestei trupe în timpul războiului nealăturării.

Ovații entusiaste însoțiră pe general la plecarea sa.

La ora 3 jum. după amiază generalul primi la cercul militar pe ofițerii din garnizoană. Întreg corpul ofițeresc din Constanța cum și marina erau adunați aici.

Generalul, după-ce primi felicitările, zise următoarele:

„Nu pot să las a trece ziua de astăzi, fără să vă vorbesc despre însemnătatea ei. Conștiința îmi impune aceasta și m'ar pedepsi remușcarea, dacă nu m'aș supune conștiinței mele.

„Spre a vă dovedi însemnătatea zilei ce o prăznuim, sunt dator să mă întorc cătră un trecut ce nu este prea depărtat și să vă vorbesc de împregiurări, la care am fost martor.

„La 1857 mă aflam în școala militară ca elev. Tot în acel an Vodă Alexandru Ghica s'a suit pe tronul Munteniei, fiind numit Caimacan.

„Pentru a intra în Căimăcănie, Keamîl-Bey, un trimis al Turciei, veni la București ca să citească firmanul de investitură noului Caimacan. Citirea firmanului o făcu la dealul Mirosliei.

„Capitala țării, descoperită, ascultă cu supunere porunca Sultanului; eram de față la acest act de umilință, făcut contra vechilor tractate ce așezau raporturile dintre noi și Poartă.

„Douăzeci de ani mai târziu la anul 1877, tot eu văzui pe Osman-Pașa prizonier

la București și 10 mii de Turci prizonieri de război ai armatei române victorioase.

„Am fost martor la acest scorbriș și la acest suiș al țerei mele. Am văzut România așa de jos, bând păharul atâtor umilințe, și Dumnezeu mi-a dat zile s'o văd așa de sus incongruată de atâta strălucire, încât eu drept cuvânt ne putem întreba, care este cauza acestei schimbări?

„Părghia ridicării neamului nostru este războiul din 1877 și războiul armata l'a săvârșit.

„Trebuie dar să fiți mândri, domnilor, că faceți parte din această instituție, care a dat țerei noastre atâta putere și atâta slavă, căci din munca sângeroasă și roditoare a ostașului român a răsărit România de astăzi.

„Grivița este fiza cea mare a biruințelor noastre din Bulgaria.

„Grivița este soră bună cu bătălia de la Calugăreni, dată tot în această lună August. Deosebirea este, că după strălucita bătălie de la Calugăreni, oastea română părăsind temelia ei, ce este disciplina, a îmbrățișat ambițiile partizanilor, care luptau pentru domnie și a provocat astfel îmbrâncirea țerei în mari nenorociri, ducând-o până în brațele fanatismului de rușinoasă și tristă memorie. Din potrivă, Grivița a dat țerei nealăturarea, regatul, coroana de oșți, respectul înăuntru și peste fruntarii, bogăție și încrederea în noi înșine. Sus dar să vă fie cugetarea și inimile gata la jertfe, dacă voiți să păstrați țara așa cum se găsește.

„Patria, Regele, Drapelul, acestea trebuie să fie treimea sfântă, căreia soldatul român să slujească cu devotament și cu credință, și atunci, de sigur, vom face minuni în timp de pace și minuni în timp de război.”

Adâncă întipărire lăsă în inima ofițerilor această bărbătească cuvântare.

Conferință învățătorească.

Cefa (Bihor), 14 Sept. 1899.

Conferința învățătorilor români din protopopiatul Tincei s'a ținut la 19/31 August în școala gr.-or. română din Cefa.

După săvârșirea chiemării Duchului sfânt, președintele prin o cuvântare acomedată deschide ședința; se constată prezența membrilor, și cu mare regret se ia la cunoștință, că membrii aproape jumătate lipsesc, fără a-și motiva absența, de unde se vede, cât de puțin interes arată unii colegi față de adunările învățătorești.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

Poesii populare.

(Din Toboliu, comit. Bihorului.)

Peste Murș, peste Criș,
Este o punte de gladiș,
Dela capătul punții
Scrisu-i numel: badiș,
La capătul celalalt
Scrisă-i jelu și bănat,
Că cătană l-au luat.

Spusu-mi-ai tu, mândră mie,
C'oiu purta haină mierie,
Haine mierii și crepate
Și bocoaance rțezate,
Și clopuri în trei colțuri
Și sabie pe șolduri.

Trimisu-mi o badea carte
Pe poșta dela Orade,
Și-o trimese o Sâmbăta
S'o cetesc Dumineca.

Tu te duci, bade, te duci,
Face-ți-se calea cruci,

Murgul să-ți l poticnească,
Dreapta să-ți se sclintească,
Și cea stângă să-ți-o frângă,
Să-ți aduci, bădiță-aminte,
Că i blăstēm de oare unde;
Nu-i blăstēm dela măicuță,
Ci i blăstēm dela drăguță.
Când-ți-o fi, bade, mai bine,
Fie popa lângă tine,
Șapte popi te prohodească,
Opt doctori te doftorească;
Să nu ai, bădiță, leac
Pân'oiu veni, bade, eu
Să desleg blăstēmul meu.

La fântână cu isvor
Se n'ntâlnește dor cu dor,
Se sărută până mor,
Face legea fetelor;
Da legea feti-i făcută,
Ia-o 'n brațe și-o sărută,
Și-i dă drumul să se ducă.

Uitat-ai, bade, uitat,
De când de min' te-ai rugat.
Să te las la noi sub nuc,
Și să-ți dai gura s'o țuci;
Nu-i gura păhar de bere,
Ca s'o dau la cine-o cere,

Ci gura-i floare de mare
Să și-o ție fata mare.

Poți-mă, maică, cunoaște
Pe cărpa cea de mătasă
Ce țigeană am în casă;
Cine-aude glasul meu,
Poate și și traiul meu;
Cine-aude hora mea
Poate și țigeană mea.

Două doruri într'un loc
Nu trebe mai mare foc;
Două doruri într'o țară,
Destulă-i aceea pară,
Că nu-s cu badea ntr'o țară.
Destulă-i acela foc,
Că nu-s cu badea ntr'un loc.

Fă-mă, Doamne, ce mi face,
Fă-m'o pană de colie
Pe obloc la dăscălie
Să vād pe dăscă cum scrie.
Când el scrie, mă mângăie,
Când ceteste mă numeste
Fața și ochii-mi iubește.

Tot am zis eu că m'oiu duce,
Unde-i țeara eu vin dulce,

Fetele cu vizicleaună
Și feciorii cu lăbreauă.

Inima'n mine mă doare
După mândruța Floare,
C'o fost naltă și subțire
Și-o fost dulce la iubire;
Gura ei păhar cristal,
Buzele mărgăritar,
Fața ei picuri de sânge,
Când o vezi dinima-ți plânge.

Dorul meu pe unde zboară,
Nu-i pasere să-l doboară,
Păzitor să-l zălogească,
Nici fecior să nu-l iubească.

Culese de: Dimitriu Porumb,
Învățător.

Frunză verde peliniță,
Știi, bade, când în portii
Îmi jurai tu cu credință...
Și ție și-sa părut,
Că eu toate le-am crezut;
Nu fi însă încrezut,
Că nimic nu ție-am crezut.

S'a ținut întâiu prelegere practică din limba maghiară prin membrul Vasile Străuț, și după unele observări, s'a primit de practică.

Din religioase a ținut prelegere membrul Ioan Costa, care a fost bine primită de conferință.

Prelegere din pomărit a fost ținută de președintele substituit Iosif Silaghi, cu bun succes.

A urmat apoi raportul casarului despre starea casei, care dispune de o sumă de 84 fl. și s'a propus o comisiune de 3 membri pentru scontrarea casei.

Raportul bibliotecarului, nefiind bibliotecarul de față, nu s'a cetit.

A urmat deci disertațiunea despre tema: „Invățătorul și școala populară”, de membrul Ioan Costa, care a fost ascultată cu viu interes.

S'a însărcinat președintele, ca să roage pe Venerabilul Consistor în cestiunea aprobării statutelor reuniunilor învățătoresci de sub jurisdicțiunea Consistorului orădan, cari de 5 ani nici până azi nu ni-s'au retrimis, nici aprobate, nici desaprobat. De aceea, și pe această cale este rugat forul nostru superior bisericesc și școlar, ca în interesul culturii noastre, să binevoiască a ne pune statutele la dispoziție cât se poate mai în grabă, pentru-ca să ne putem și noi concentra odată puterile pe baze solide, cum fac și alți colegi de ai noștri.

Locul pentru ținerea conferinței noastre viitoare s'a ales opidul *Tinca*.

S'a cetit apoi și o scrisoare a Rev. Domn Nicolau Roxin, protopop, care scrie, că din cauze familiare n'a putut să participe de astă dată la conferința noastră, și ne pune la inimă, ca să luăm la desbatere: „Cum am pute contribui și noi la convictul familiei învățătorilor, inițiat de frații bănațeni, și cum am pute participa la ședințele acelor?” Lipsind însă mulți membri dela conferință, nu s'a luat nici o deciziune, ci s'a amânat pe altă ocaziune, când credem că vor fi toți membrii de față.

Exprimăm, în fine, mulțămia On. oaspeți: Nicolau Boițiu, preot în Gepiu, Aureliu Albu, preot în loc, cari au binevoit a-ne onora cu prezența domniei lor.

Ioan Costa,
v.-președinte.

De-ale comunității de avere.

Caransebeș, 5 Sept. 1899.

În adunarea generală din toamna anului 1897 s'a făcut din partea comitetului

Frunză verde neudată,
Îți mai spun bădiță odată,
Să nu-ți faci inimă rea,
Că nu-ți mai port dragostea;
Că bade dragostea ta
Se schimbă ca și vremea,
Și ved că mă'nșeli mereu!
Mai bin' mergi cu Dumnezeu!
Bade, bădișorul meu,
Rămăi dar' cu Dumnezeu,
Că eu pe alt drum pornesc
Să nu te mai întălnesc.
P'altă cale voiu pleca,
Să nu-mi eși în calea mea;
Că de nu te-oiu mai vedé,
Durerea s'o alina,
Inima va înceta
Tot de dor a suspina
Și ușor te voiu uita!
Arad, la 4 Sept. 1899.

Iulia Brătescu,
inv.

Porumbelul și popoiul.

— Legendă. —

După-ce tata Noe a doua-oară slobcise porumbelul din corabie, ca să-i aducă veste despre starea lumii, acesta aflase pe

central al comunității de avere propunerea, ca să se cumpere în Caransebeș o casă pentru cancelariile forestieriei, propunerea care a și fost primită.

Această propunere pare cu totul fără rost, pentru-că casa, în care se află de pesent cancelariile comunității de avere, este destul de încăpătoare, spre a cuprinde în sine chiar mai multe cancelarii pentru forestierie.

În această casă sunt instalate încă:

1. „Beamten Verein”-ul din loc;
2. Cancelaria procurorului reg. din loc și
3. Biblioteca fostului regiment confinar român-banatic Nr. 13.

Afară de aceasta sunt încă 2 case, cari sunt date cu chirie și cari se administrează de comunitatea de avere. În acestea pot să încapă foarte bine 2 forestieri și cel puțin o cancelarie.

Știm prea bine, se va șice, că aceste 2 case sunt ale comunei politice a fostului regiment confinar Nr. 13.

Așa e, însă comunele cari formează comunitatea de avere, oare nu sunt și ele comune politice, și oare nu au și ele o parte, ba încă partea cea mai mare de proprietate la ele?

În 27 Aprilie a. c. a izbucnit în Caransebeș un foc care, între altele, a mistuit și 2 case situate lângă casele comunității de avere. Proprietarii acestor case nu vor să le zidească eară, de aceea au oferit cele două locuri, pe cari au stat ele, comunității de avere, respective comitetului acesteia, care s'a și declarat gata a le cumpăra cu prețul de 20,000 fl. v. a., dacă factorii competenți își vor da învoirea la această cumpărare.

A da 10,000 fl. pentru un loc de casă (Platz), ori în ce parte a micului oraș Caransebeș nu s'ar afla nici un singur particular, care ar oferi acest preț.

Cât de mult este îngrijat domnul președinte Curescu în această privință, lăstru să servească drept dovadă cele ce urmează:

Doamna Saranda, văduvă de medic de stăb, a avut în Caransebeș o casă mai mare și două mai mici, toate parter, pe lângă curte mare și grădină de asemenea foarte mare și frumoasă. Atât casele, cât și curtea și grădina sunt împrejmuite cu zid, și întreg arealul are mărimea de aproape un jugăr, fiind situat în cea mai sănătoasă parte a orașului.

Această proprietate a fost de foarte mulți ani de vânzare, fără să se afie cumpărător. Abia în luna Noemvrie 1898 a

corb la un sterv mănând cu lăcomie. Corbul invită pe porumbel ca să mănânce și el; dar fiindcă asta nu voia, fu amenințat cu moarte, deci, de frica morții, porumbelul prefăcându-se că mănă, își implântă ciocul în mortăciune și cu picioarele mereu rșea, ca să apară ca și cum ar mânca cu neșaf. Până într'aceea picioarele și ciocul porumbelului au fost albe, ear atunci sângerându-se, au rămas pe veci roșii, cum se ved până în ziua de azi, pentru-că: întrebând fiind despre pricina acelei roșețe, voind să tăgăduiască, s'a așezat lângă soțul său: cioc la cioc și picioare lângă picioare, sângerându-l și pe asta întocmai, așa că Noe nu mai știa acum, care din doi a adus ramura verde, și porumbița, credincioasă, voind să ea a tăinui, ținea parte aluia și tot vorbea. Noe îi zise: „nu tot popi”, dar ea ne mai tăcând, Noe îi zise iară: — „O, facete-și popoiu!” și pe amândoi îi blăstămă, ca să rămână în veci roșii pe cioc și pe picioare și așa au rămas; ear porumbița s'a prefăcut popoiu, și azi trăește în codri pustii, vestind mereu în glasul ei sfârșitul potopului, zicând: „Tre-cut-o, tre-cut-o, s'o dus, — s'o dus — po-top — po-top!”

Gavriil Bodnariu.

pășit dl Burdia ca cumpărător, și a cumpărat cu 8000 fl., zi opt mii florenți, cele trei case, curte și grădină.

Domnul Curescu a știut că aceste case sunt de vânzare; de ce n'a făcut dar în privința cumpărării nici un pas pe lângă doamna Saranda?

Aici ar fi fost locuința pentru forestier gata, precum și cancelariile pentru două forestieri, și dacă dl Curescu ar dori cu ori-ce preț să zidească, apoi ar ave și loc destul pentru aceasta.

Că aceste case întru adevăr au prețuit 8000 fl., poate să servească drept probă împregiurarea, că dl Burdia la câte-va săptămâni după cumpărare, le-a vândut diecesei caransebeșene cu 11.000 fl. v. a.

Vezi bine, banii pentru cumpărarea celor 2 locuri (Platzuri) nu se dau din pungă dlui Curescu; ear comunitatea de avere? ea... poate să plătească.

C.

Correspondență.

De lângă Cluj.

Stimatele Redactor!

Vă rog să dați publicității următoarele rânduri:

În Nrul de la 16 Sept. n. a. c. a apărut în „Tribuna” din Sibiu un articol, în care autorul lui se încearcă a da publicității judecata țărănimii din acele părți asupra situației politice în care ne aflăm de prezent.

Vom extrage din acel articol unele frase, ca să vadă și cetitorii „Trib. Pop.”, cum cunosc aderenții „Trib.” mersul afacerilor noastre.

„Țărănimia noastră, șice autorul articolului, era tare insufletită înainte și după procesul Memorandumului”. Bine că ni-o spune D-sa, căci altcum noi nici nu știam aceasta.

Apoi continuă: „Sunt cunoscut și eu în mijlocul țărănimii, îmi petrec viața tot între țărani” — se vede că e ceva domn. „Dar” n'aș pute număra de câte-ori sunt interpelat și întrebat de ei, că ce mai șic gazetele? Ce-i cu popa Lucaci? De multe-ori îmi roșesc obraji și nu știu ce să le răspund”. Fericiți acei țărani, cari au în fruntea lor astfel de oameni, cari nu le pot răspunde. Halal de astfel de conducători!

„De almintrelea”, șice tot autorul articolului, „cunosc lucrurile și unii dintre ei și îmi povestesc și mie, că au auzit, că pe popa Lucaci l'au câștigat Ungurii...”. Sărmane Lucaci! ce vei face acum? Cu greu vei mai scăpa! De nu cumva i-se va face milă lui Dumnezeu ca să te scoată din mâinile lor!

„D'apoi cu Rațiu de la Turda ce e?” îmi pun ei întrebarea.

„Stă încă sus, le răspund eu, ca și cum stă un brad neclătinat printre alții picați de vânt: e bătrân la trup, căci i-a trecut timpul” — așadar recunoaște și el că i-a trecut timpul, deci se poate duce — „dar” la inimă, la suflet e tot acela, care cu zece de ani înainte de aceasta — poate pe vremea când nici nu era dl autor — „nu i-a fost frică, nici sfială a merge până înaintea împăratului la Viena, în costum național”.

Auzi minune! ne mirăm și noi de acest lucru. Dar dacă lui Rațiu nu i-a fost sfială a merge în costum național la Viena, ce să mai șicem apoi de badea Cârțan, care s'a dus în costum național nu numai la Viena, dar' chiar și prin Italia, Franța, Grecia etc.?

Eu în locul lui li-aș fi răspuns, că dl Rațiu s'a dus de la Turda la Sibiu, căci se vede că pe acolo unii țărani încă nu o știu aceasta, ca să poată mai ușor dormita, deoarece-ce la Turda, blăstemații de Unguri îi tot spărgeau ferestrele și-l treziau din somn.

„Oare până când să fie tot așa? Mai vedă-ne-vom oare noi Români să fim una cum am fost și până acum?” se întreabă apoi autorul. Ear' mai la vale îl cuprinde groaza, că oare ce va fi de Aradul mai încolo, căci, vezi Doamne, după el Aradani sunt aceia, cari desbină poporul și se miră, că ce ar fi de ei, dacă s'ar scula acum lanou, Horia și alții ca să-i vadă.

Dacă „Tribuna” nu i-a dat răspuns la întrebările de mai sus, ca să nu fie nedumerit, îi dăm noi. Și anume să știe D-sa, că până când el și cu mulți alții vor fi învăliși cu barba lui Dedu, prin care nu pot străbate nici razele soarelui, până atunci de sigur că nu ne-om mai vedé nici când cum am fost, adevă una, cu toții, căci suntem sătul de frase goale, noi dorim fapte. Ear' acestea de la Dedu înzadar le așteptăm, căci nici odată nu le-om vedé.

Ear' dacă dl autor despre Rațiu n'a știut spune altceva țărănilor sei, decât că a mers în costum național la Viena, apoi, zeu, că nici cu el nu ne vom procopsi. Așadar' ar fi mai bine, dacă dl autor s'ar interesa mai cu de-amăruntul de mersul afacerilor noastre politice, ca să cunoască pe adevărații conducători ai poporului, și atunci suntem siguri, că va pute spune mai multe țărănilor sei și își va echimba și D-sa părerile și convingerile despre starea, în care ne aflăm.

Ear' ce privește pe eroii noștri lanou și Horia, să-i lase să odichnească, căci altcum, de se vor scula, tare ni-e teamă, că în loc de a trage la răspundere pe Aradani pentru faptele lor, după dl autor, ne-româneșii, — vor trage în prima linie pe Rațiu și pe amicii sei de principii, și nu-i vor mai lăsa până nu-i vor duce cu ei în mormânt, pentru-ca astfel curățindu-se pădurea de uscături, să rămână adevărații brazi, despre cari suntem siguri, că nu se vor clătina.

Aceasta încă este părerea țărănimii de pe lângă Cluj. Și fiindcă și eu trăesc prin sate, mă subscriu

Tot dela-sat.

Din miseriile administrațiunei.

Bieții grănițeri au avut mult să îndure de la noua administrație ungurească, începând de la introducerea ei. Îndeosebi în cercul Bozoviciului ajunsese treaba, de preoții noștri au fost trași în judecată ca și dinamitarzi și tratați neomeneste. S'a schimbat apoi șefia cercului, dar plângerile contra administrațiunei tot n'au încetat și nu era treaba noastră, cari luptăm pentru binele poporului, să zugrumăm glasul plângerii, mai ales când acela înșiră fapte vădite. Un corespondent a luat apoi în apărare pe actualul șef al cercului Bozoviciu, dl Géza Péczely, ear' noi primim acum de nou din două părți corespondențe: una că în urmarea desvărilor făcute în Nrul 156 al „Tribunei Poporului” s'a ordonat nouă investigație contra protopretorului, ear' alta desvinovățindu-l. Ca să nu ni-se impute parțialitate că n'am dat privilegiu și desvinovățirilor, dăm loc și acelor, cari cred că sub era nouă tot s'au întors mai spre bine lucrurile. O observare am ave la toate acestea și adevă, să nu aleagă Almăgenii în solgăbirae, căci toți slugesc aceeași politică, ci să stăruie cu vreme și fără de vreme pentru respectarea drepturilor poporului și să primească ce e bine pentru popor, ear' ce e rău și păgubicios, să respingă cu toată virtutea, vină de la ori cine ar veni acel rău. Altfel vorbească înuși corespondentul.

I.

Bozoviciu, 6 Sept. 1899.

Departație fie de la noi de a părtini pe cineva și eu deosebire pe un străin de par-

șul și programul nostru politic! Pe unii ca aceia ajungă-ți blăstemul poetului nostru:

Cine a 'ndrăgît străinii,
Mănca-i-ar inima câinii;
Rămână-î cesa pustie etc.

Să umbliăm deci cu confratele nostru strămb; dar' să vorbim drept în public și ca frați, cu unul și același program, deși numai bălțăm, neștiind încă cum stăm.

Ne-am scărbit toți, cetind procedura protopretorului la alegerile din Dalboșești, ca și ținuta exmisului comitatens la investigație. De față n'am fost, precum credem că n'a fost nici confratele nostru „Bozoviceanul”, căruia i-s'a dat să scrie gravamentele din corespondența publicată în Nr. 156 din „Tribuna Poporului”. Știm însă atâtă, că astfel de alegeri s'au ținut în decurs de 3 ani în toate comunele, respective cercurile din pretoriat; dar' astfel de volnicii nu s'au observat, și ne mirăm, de ce chiar numai în Dalboșești!!! — Nu cumva doare pe cineva capul notarului pensionat, care a fost unul dintre factorii principali, figurând ca autorul corespondenței din „Egyetértés”, descriind și timbrând pe aceia, cari i au dat cu imbelșugare pânea de toate zilele, de agitatori, dinamitari etc., după-cum s'a dovedit la cunoscutul proces de presă din Budapesta??

Abstrăgând de la toate acestea și de la altele, dacă procedura din Dalboșești și investigația neconștientioasă, după-cum e descrisă, a fost și e adevărată, noi toți, cu confratele nostru „Bozoviceanul”, cerem cu insistență pedepsirea celor vinovați; căci astfel de blăstămății nu trebuie tolerate. Pe preotul Gouaș, ca fost bărbat de încredere, dacă e preot român și conștientios, îl provocăm să ne dea deslușire publică, căci la din contră va fi ignorat.

Taxa de 50 cr. în cauze silvanale, nu știm dacă o pretinde protopretorul actual Péczeley Géza; știm însă, că aceea s'a plătit și antecesorilor de tristă memorie, fără să fi făcut cineva vre o obiecțiune. Pe noi încă ne doare, că locuitorii nostri trebuie să meargă în alte comune la pra forestieriei din Bozovici, precum se întâmplă aceasta și în alte cercuri, d. e. la Teregova. Și dacă ar fi aceasta lege sau numai us, atunci să ne vorbim și să căutăm mijlocul cuvenit ca să înceteze aceasta. Am auzit și noi de pedeapsa dictată dlui Ioan Sirbu, nicul student de filosofie în părțile noastre, și rău ni-a părut. Și, deși nu ne este pe deplin cunoscut motivul pedepsei dictate, totuși am zis și zicem și noi, că trebuie să fi fost prea exagerată. Lui Alimpie Dimitrievici însă știm, că i-s'a dictat pedeapsă pentru-că nu a voit să prindă câi la tr sură atunci, când era comuna Bănia în flacări, cari flacări s'au observat încă din Bozovici și unde chiar A. Dimitrievici știm că are atâtea rudeni, cari erau în primejdie. Purtarea acestuia în cauza aceasta a fost destul de scandaloasă, trebuind să capete pedeapsă și mai mare.

Cât pentru pedepsele dictate vînzătorilor de boi, celor cu pașapoarte false, nu e de luat în nume de rău; căci astfel de cazuri de mulți ani luaseră dimensiuni în grăitoare, cu deosebire în cercul nostru, care e situat în apropiere de Sârbia și România, prin ceea-ce mulți economi nevinovați, cari îrguiau cu astfel de neputări, au devenit săraci. De almintrelea, dacă cineva se simte nevinovat, apeleze flește care, căci pentru aceea trăim doară într'o țeară constituțională. Sunt domni și peste domni!

Că protopretorul ar fi coleg de școală cu notarul din Bănia, Szatmáry László — despre aceasta am înțeles și noi și credem, că-l va și protegia ca atare. Șoada însă ne vine împregiurarea, că tocmai acest notar se vaită în gură mare, că prea dese pedepse, i-se dictează din partea protopretorului. Ne gândim însă și la aceea: ru cumva vor fi numai glasuri de Sirena?

Orî și cum însă vor fi, noi cerem cu insistență, ca să se facă lumină, mulțumim și noi vrednicului nostru luptător, dlui C. Brediceanu pentru luarea cuvîntului în congregațiune și rugăm din adîncul inimii pe toți bărbații nostri din Lugoj: Dr. Popovici, Dobrin, Petrovici etc., ca să ne aprindă lumina adevărului și a dreptății și nouă din acest ținut părăsit și urgisit. În schimb pentru această jertfă națională, le promitem, că-i înscriem în pomelnicul nostru de praznic, numai lumină să ne facă, căci în locul acela sunt.

Pedepse și mai groaznice s'au dictate în părțile noastre și încă nenumărate. Așa d. e. pedepse de câte 300 fl. pentru-că vezi Doamne, n'a spus beitul Almăgean aprist, căte găini are în îngusta curte; pe alții i-au pedepsit, că în timp de eamnă n'au spus aprist căți pomi uscați au în grădină; ear' pe alții, că și-au pus o mână de fână în pod.

Protopretorul de astăzi are meritul, că e sincer și a avut curagiul a relaționa adevărul la comitat, că în Almăgiu nu sunt agitatori — după-cum ziceau — prin ceea-ce ne-am scăpat de mulțimea gendarmilor aduși de protopretorul Szabó.

Căci ne aducem aminte de acele zile triste și amărite; apoi când ne aducem aminte, că pe acel timp nu cutezam la 6 oare seara să eșim din casă afară: nu putem zice alta, decât că eram pe timpul vandalismului.

Dar' să lăsăm trecutul, căci zeu n'a se sue sângele în cap.

Să ne îngrijim, frate „Bozoviceanule” și să ne sfătuim de lucruri mai imperioase. Vezi bine, că nu avem școli de Doamne-ajută și multe altele. Spre acestea să ne angajăm, căci la din contră ne istovim.

Bozoviceanul cu alții din giur.

II.

BCU Bozoviciu, 15 Sept. 1899.

Corespondența apărută din Bozoviciu în Nr. 156 al prețuitei foi „Tribuna Poporului” și semnată de „Bozoviceanul”, se vede că a avut efectul dorit, căci abia a apărut susnumita corespondență în Nr. din 26 August st. n., și domni de la comitat s'au trezit și ei și s'au convins, că totuși nu e bine să lase volniciile protopretorului Péczeley Géza să doarmă somnul morții, căci în 28 August st. n., sub Nr. 31535/vicișp., a și adus deciziunea prin care în contra protopretorului din cercul Bozoviciului ordonează cercetare disciplinară, din următoarele motive:

1. Pentru-că a încasat în mod ilegal dela acele partide, cari în cauze de transgresiuni silvanale înainte de pertractare s'au împăcat cu respectivul oficiu silvanal, câte 50 cr., pe când partidele în astfel de cazuri nu sunt a se îngreuna cu spese.

2. Partidele acuzate din partea forestieriei din Bozoviciu pentru transgresiuni, deși atât sediul protopretorial, cât și al oficiului silvanal, e în Bozoviciu, le citează în comuna Bănia și acolo ține pertractările, deși comunele din cercurile notariale Bozoviciu, Prigor, Prilipeș și din cercul notarial Dalboșeș comuna Lapușnic și Moceriu sunt mai aproape de comuna Bozoviciu decât de comuna Bănia. Prin această procedură partidele sunt nu numai expuse pierderii de timp și acelea nu numai fără drept se îngreunează cu spese de călătorie pentru protopretore, forestieri și gornici de pădure, ci se dă ansă și la stîrbirea stimei și nelcrederea față de autoritățile politice.

3. În mai multe cazuri, fără a subțernut socoata de călătorie sau fără a aștepta aprobarea, acelea încasază spese de călătorie.

4. Pentru pertractările ținute în fața locului, în sediul seu, în contra ordinațiilor existente, își socotește și încasează spese de călătorie și diurne.

5. În afacerile sale oficiale, respective în cercul seu de activitate, pe lângă stîrbirea drepturilor legale oficiale în mod ar-

bitrar, ce documentează actele sale de sub Nr. 497/97, conform cărora pe baza acuzei femeii Marița Puia, a ordonat relutoarcerea celor 80 cr. cari s'au încasat dela ea pe baza a două hotărîri conglăsuitoare, eară apelata încusă în contra acestor ordinațiuni ilegale nu a subțernut-o forului competent, ci hotărîrea sa, fără nici un drept, el singur și-a declarat-o de nulă. Mai ponderoase și ilegale sunt actele protopretoriale de sub Nr. 4139, cari dovedesc, că în contra notarului cercual, Pavel Popoviciu, a efectuit o execuțiune și încă în zi de Duminecă, pentru încasarea unei pedepse, și și-a socotit întreaga diurnă, pe când în aceea zi a avut afacere oficioasă și în comuna Lapușnic; deci trebuia să-și socotească numai jumătate diurne și spese de călătorie numai din Lapușnic până în Dalboșeș, ear' dacă Pavel Popoviciu a apelat în contra acestei proceduri incorecte, apelația nu a subțernut-o forului competent, ci execuțiunea efectuată a nimicuit-o cu ordinațiunea sa de sub Nr. 2518/1898 și pentru solvirea pedepsei de 40 fl. i-a dat numai 12 ore timp, ear' apelata încusă în contra acestei ultime ordinațiuni nici nu a subțernut-o forului competent.

Aceste motive sunt atât de grave, că nu e de ajuns că s'au ordonat în contra acestui protopretore numai cercetare disciplinară, ci fiind aceste fapte toate dovedite cu actele sale oficiale, trebuia imediat ridicat din postul seu și actele transpuse tribunalului regesc pentru cercetare criminală, de alt-cum vom vedea rezultatul cercetării și sperăm că așa trebuie să se întâmple.

Voiesc acum a reflecta la corespondența din Valea Almăgiului, apărută în Nr. 173 al ziarului „Tribuna” din Sibiu și a vă da informațiuni, d-lor Almăgești subscriși în aceea corespondență: să vedeți și să vă convingeți pe deplin, pentru ce e acuzat actualul protopretore Géza Péczeley și dacă nu ați știut, la ce a venit și pentru-ce a ascultat dl protonotar dela comitat Iszekutz mai mulți martori și în ce a luat protocoalele acelea, cereți dela protopretore hotărîrea, cetiți o și veți fi pe deplin convinși. Nu vă pară rău că dl Iszekutz nu s'a informat dela D-voastră, căci, desigur, l'ați fi informat despre contrarul, numai cred că D-voastră sunteți niște lingșitori ai acestui protopretore și așteptați să vă deie câte un os de ros. Fie-vă de bine, mântuiți-l voi, dacă puteți.

Omega.

Din protopopiatul Timișorii.

Lângă Timișoara, 6 Sept. 1899.

„Un locuitor din Fabric”, în Nrul 161 al acestui prețuit jurnal, venind cu „Intimpinarea” sa, ținde a mistifica adevărul și adevărata stare a lucrurilor cu postul învătătoresc din Fabric, înșirînd la fleacuri demne de procatorii pașei.

Noi știm că, înainte cu 10—14 zile, fiind o deputațiune din locuitorii fabriceni, în frunte cu dl T. Bolza, spre a cere să se publice concurs, — protopopul pașa li-a răspuns că din cauza procesului cu Sârbii, ar face bine să fie cu răbdare — până la finalizarea acelu proces. (Adecă: barem mai 5—20 ani).

Procuratorul pașei vine acum înșirînd la motive, că cauza de pensionare a învătătorului ar fi în curs, pe când adevărul este, că cauza pensionării învătătorului L. demult a trecut și pe la primăria orașului, ear' învătătorul își trage frumoșel pensiunea sa dela oficiul reg. de dare.

Că respectivul învătător pensionat n'a abzis, întrebăm: dar care învătător după ce primește odată pensiunea, a avut lipsă să mai și abzică? Intrebați pe învătătorul pensionat I. Nicolaevici; el a

abzis când-va și tot s'a scris concurs la postul său, măcar că cauza cu pretensiunea lui cătră comuna cofesională n'a fost și nici azi nu este finită? Nu!

Dar aci e vorba de-o orbire a poporului de o parte, eară de altă parte a seduce pe V. Consistor după sistemul cel afurisit al „neamurilor”, spre a continua cu specula.

Acum să ne răspundă procuratorul pașei că, vorbit-a el adevărul, când a scris că cauza de pensionare a învătătorului e încă în curs, sau mințit-a pașa atunci, când deputațiunii a răspuns, că din cauza procesului cu Sârbii nu se poate escrie concursul — de ei prea mult dorit?!

Noi credem a fi în drept a susține, că minciuna e și colo și aici, de aceea, cu frații Fabriceni asociîndu-ne, cerem dela P. S. Sa, să dispună escrierea cât s'ar pute mai curînd a concursului la postul învătătoresc din Fabric, și a nu permite, ca și mai departe prin minciuni și mistificări să suferă o comună din centrul Banatului.

Lumină să se facă; jos cu specula!

Mai mulți învătători,
cari nu reflectează la acel post.

De la sate.

Comlăuș, la 5 Septemvrie 1899.

Primind în zilele acestea un extras de botez sub 178 szâm dat din Batonya Sept. 13-ikán de „Grozszku Mojzes gör. kel. rom. plébános” tipărit la Réthy din Arad, după toată forma în limba română. Numitul preot îi dă titlu unguresc extrasului tipărit românește „Kereszteleși kivonat”. Apoi numitul „plébános” toate rubricile tipărite cu litere românești le-a îndeplinit și scris cu nume ungurești, va să zică pruncului născut, la părinți și naș li-a dat nume de al lui Arpad — vezi Doamne, numitul „plébános”, precum știm e fiior de popă românesc, crescut cu prescuri și mînăncă prescuri românești! Ce l'ar fi îndemnat pe dl „plébános” să scrie, unui Român, extrasul în limbă maghiară, fiind limba oficiului preotesesc cea română? De bună seamă că aspirează la cei 20—30 sfărături de a lui Juda, și să arate că e bun patriot. Oare nu e de condamnat un astfelu de fapt al unui preot tiner?—Unde vom ajunge cu astfelu de preoți, cari își reneagă limba dulce românească? Provoc pe autoritățile noastre bisericesti, ca astfelu de abuzuri să nu le lase a se încuibă în oficiile noastre parohiale.

Constantin Popoviciu,
paroch.

PARTEA ECONOMICA

Exposiție de vite în Sibiu. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, în ședința sa ultimă, a luat între altele următoarele hotărîri: Exposiția de vite de prăsilă anuală, împreună cu distribuire de premii în bani, care este a 10-a ce reuniunea o arangează, se va ține în Sibiu în una din zilele din urmă ale lunii Octomvrie n. a. c. Vor fi admise vitele (bovine și oi) locuitorilor din comunele Sibiu, Turnișor, Cristian, Rășinar, Poplaca, Bungard, Șura-mare, Slimnic, Mohu, Gușterița, Gurartului, Orlat, Sadu, Șuramică și Veștem.

Exposiție de poame în Sibiu. Tot în Sibiu se va arangea cam pe la mijlocul lunii Octomvrie a. c. n. o expoziție de poame, struguri și derivatele lor. Această expoziție este a 3 a ce reuniunea o arangează

(prima a fost în Săliște, a 2 a în Sebeșul-săses). Ca exponanți pot lua parte, afară de membrii reuniunii, locuitorii din întreg comitatul Sibiu. Pot fi expuse: mere, pere, gutăi, prune, perșeci, nuci, alune, castane, migdale, coarne, struguri; derivate din poame și struguri (must, vin, rachiu, oțet, oleu, poame uscate, licitar, compot, dulceață ș. c. l.), apoi unelte, întocmiri, modele etc. din raionul pomării. Între exponanți se vor distribui premii în bani și diplome de recunoștință. Se va adresa un apel către preoți, învățători și fruntașii noștri, pentru a îndemna populațiunea la participare.

Prelegeri populare economice. La cercetarea ministrului de agricultură, care pune la cale ținerea de prelegeri populare economice sistematice prin diferitele comune centrale, comitetul reuniunii dela Sibiu a acceptat a se ține asemenea prelegeri în comuna Săliște, unde vor prelege d-nii Demetriu Comșa, preș. Reuniunii, din pomării; membrul pe viață dl I. de Preda, adv., despre cultura sparangielului și ciupercilor, cum și despre obiecte din sfera de drept (testamente, contracte); membrul comit. Romul Simu, din stupărit. Prelegerile se vor ține în 9 Duminici din cursul iernei. Materialul de preles se va tipări în broșuri, cari se vor distribui între participanți. Pe această cale cu timpul vom alcătui o bibliotecă economică populară.

Soiul și prețul strugurilor. A sosit dela minister o consemnare despre strugurii ce se pun în vânzare de proprietarii diferitelor ținuturi din țeară. Consemnarea stă la dispozițiunea celor ce ar dori să-și tragă informațiuni despre soiul și prețul strugurilor, la comitetul central al „Reuniunii agricole din comit. Sibului”.

Cnptorul de uscat poame, sistem „Cazenille” ce este zidit în comuna Săliște, lângă Sibiu, se va pune în lucrare fără amănare sub conducerea membrului din comitet, dl Ioan Chirca, vice-notar. Pe lângă prune, mere, pere se vor face încercări cu uscarea legumelor (țelur, pătrânjei, morcovi etc.), lucru puțin cunoscut între noi și atât de căutat în comerț.

Partea Literară.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor
de

G. COȘBUC.
1876—1878.

II.

Smulgerea Griviței.

VIII

Ziua de 30 August, Marți, a fost întunecată. Ceriul era acoperit cu nori, ear văile pline de ceață. Plouase noaptea întreagă, ear acum, dimineața, bură ploua mărunt și într'una. Toate drumurile erau desfundate.

Întunecimea ceriului stringea par'că de inimă pe flăcăi, și toți erau posomorți ca vremea. Nu era semn de biruință.

La opt ceasuri dimineața, Domnitorul plecând de la Poradim călare, a venit pe creasta cea mai înaltă de de-asupra satului Grivița. Și de aici se vedea numai reduta din stânga, căci o creastă de deal ascundea pe cealaltă redută. De pe această creastă s'ar fi văzut amândouă redutele, dar creasta era în bătaia puștilor turcești.

Pe la prânz sosi Impăratul Rușilor cu suita Sa. Domnitorul l-a fericit de ziua numelui. Apoi s'a făcut slujbă dumnezească acolo pe dealul gol, pentru biruința creștinilor. Țarul, Domnitorul și cu generalii

s'au așezat la masă, ca să prânzească acolo supt un cort.

Pe când prânziau — și încă nu era la amiază — se auzi de-odată pe partea unde erau Rușii o strajnică trosnire de puști, ear tunurile începură să urle. Tot de la masă săriră în picioare și se uită unul la altul. Focul se întindea tot mai mult pe linia Rușilor. Generalii fugiră de la masă, cu spaimă și cu grije, căci lupta avea să înceapă abia peste trei ceasuri. Ori că oștile rusești au început lupta înainte de vremea hotărâtă, ori că Turcii au eșit din Plevna și au năvălit asupra oștirilor noastre. Într'amândouă felurile era rău.

Oficerii de ordonanță au încălecat în grabă, plecând să vadă ce-i. Generalii ruși, cei mai de aproape, au spus că batalioanele lor au început să tragă focuri, auzind că în fundul zării la aripa stângă e luptă desnădejduită. Într'adevăr, generalul cel neastâmpărat Scobelev, care trecuse Dunărea în not cu Cazacii, fiind cel mai în margine spre stânga, începuse lupta, și de doră ciasuri se svircolia cu batalioanele bătute și strivite.

Domnitorul s'a supărat, că generalul Scobelev nu-i ascultase porunca și că începuse volnic și de capul său luptă stricând cu nechibzuința lui tot rostul zilei. Toate oștile rusești, cari au fost ademenite de focul lui Scobelev să între și ele în foc, au fost isbite îndărăt de Turci și în puțină vreme puterea Rușilor pe partea asta era sgduită.

Aproape de ceasul năvalei, Domnitorul nostru veni și mai aproape de reduta Grivița, de-asupra satului lângă șosea, căci așa dase de eri știre, că aici va sta ziua întreagă, și că toți generalii, cari vor cere porunci, aici au să-l caute. Ca oficer de ordonanță, care să ducă de a dreptul vestea Țarului, Domnitorul își alege pe fiul Marele-duce Nicolae și pe prințul Alexandru de Battemberg, domnitorul de mai târziu al Bulgarilor,

Ceriul se mai limpezea puțin. La ceasul hotărât, toate oștirile, rusești și românești, detersă năvală fie-care oștire spre redutele hotărâte ei.

Domnitorul vedea numai câmpul de luptă al Românilor. Cu inima strânsă de durere, el fu martor cum vitejii săi dorobanți căzură potopiți de focul păgânilor și că Români pierduseră la luptă. Ce-au isprăvit Rușii de celelalte părți, nu știa Domnitorul, n'avea de unde să știe, dar bănuia.

Pe la cinci ceasuri — după ce Români își încetaseră focurile — Domnitorul alergă în galop la ambulanțele cele mai apropiate de linia focului.

Văzu mulțime de morți și de răniți și i-se îngrozi inima, căci ori cât de jalnic își închipuise El sfârșitul luptei, nu credea să fie într'atâta de rău. Dar o veste și mai grozavă i-se aduse aici: Rușii au pierdut și ei pretutindeni, cu nespuse pierire de oameni, și că Turcii pe toată linia au pus în oștirile creștine.

Domnitorul, în fuga calului, scoboc

în văile Griviței, unde se aflau rămășițele batalioanelor românești, cari de trei ori fură împinse îndărăt de la Grivița. El văzu starea lor desnădejduită, dar încercă să se îmbărbăteze și să le arunce a patra oră în foc. Insuși El vedea, că e slabă nădejde de biruință, dar voia să încerce primejdia până la urma urmei.

Apoi, cam pe la șese ceasuri, porni în galop la Țarul, ca să i ducă veste de sfârșitul luptei. Țarul de departe cunoscându-l, după mișcările Domnitorului, că nu e bine și eșindu-i înainte, îi strigă de departe, cu inima sărită; „Cum merge?” Și când îl spus Domnitorul, că totul e pierdut, Impăratul Rușilor a răuas fără glas, cu fruntea în pământ. „Dar am nădejdea, că Români mei vor cuceri Grivița. Am dat poruncă să isbească a patra oră. Ziua numelui Majestății Tale, cred s'o încheiem măcar în atâta câștig, dacă n'o putem încheia cu o biruință.”

Dar iată, pe când vorbeau amândoi sosește în goana calului un oficer de cazaci, și cu răsuflatul tăiat de oboseală spune, că oștirile călărețe ale lui Osman au eșit din Plevna și se varsă ca potopul pe șoseaua Griviței, amenințând cu perire pe toți. Toți cei de față se grămădesc pe lângă Impăratul și îl roagă să plece la cartierul-general, unde e pază vegh ată de oștiri. În pripă generalii din suită s'asvirl pe cai, totii ai Impăratului se urcă în trăsură și pleacă în galop, de spaimă că-i ajung călăreții lui Osman. Jalnică priveliște și amară întorsătură de lucruri! Țarul nădejduia să doarmă la noaptea în Plevna, și acum iată-l fugind ca să-și mântuie capul.

Vestea cu eșirea călăreților lui Osman nu era adevărată.

Domnitorul Carol cu Marele-duce Nicolae rămăseră pe creasta cea mai înaltă de de-asupra Griviței, cu suitele lor, ear pentru pază le sosi un batalion din oștirea neintrată în foc. Acolo stătura ei pe lângă foc, frânți de oboseală, fie-care cu gândurile lui, nevorbind nimic și neștiind ce să zică și ce să facă. Se inserase acum, dar focul puștilor nu se astâmpărase și din toate părțile s'auziau trosnirile de pușcă.

Vr'o două ceasuri au stat acolo cu toții. Așteptau și nu știau ce așteaptă. Ei doborâse cu totul jalea și grijea zilei de mâine. În starea asta i-a găsit, pe la nouă ceasuri noaptea, vestea că Români cucăriră Grivița. Acest lucru le mai lumină sufletul ear Domnitorul Carol se înveseli de-odată. Avea destul cuvânt să se înveselească și să fie mândru, căci o singură isbândă avură creștinii dintr'atâta pierdere și svircolire și aceea singură era a dorobanților noștri.

Domnitorul și cu Marele-duce au rămas toată noaptea acolo, ca să fie aproape de oștiri, și au dormit în ploie.

Tablourile banderului.

Tablourile banderului dela instalarea Prea sântitului episcop Iosif Goldiș în Arad, se află de vânzare la Kossák Izsef în Arad, Templom-utca Nr. 2. și anume:

1.) O colecțiune, compusă din două tablouri mari, dintre cari: unul înfățișează pe călășeri în grupă deosebită, ear altă grupă întreg prospectul intrării de pe strada principală. Apoi două tablouri mai mici, în format de cabinet, în cari e înfățișat Prea sântitul Goldiș cu Preasfințitul Popea în trăsura și apoi în ușa bisericeii. În sfârșit, în format Stefania, una din grupele separat fotografate ale: Bătănenților, Nădlăcanilor și Șeitinenilor. De tot 5 tablouri cu prețul redus de 7 fl.

2.) Separat se vând tablourile cele mari, cari înfățișează grupa călășerilor separat, și apoi prospectul întreg al cortegiului de pe strada principală, cu 3 fl. bucata.

Grupa Șeitinenilor, Nădlăcanilor, ori a Bătănenților separat, în format Stefania, bucata cu 1 fl. 50 cr.

4.) Preasfințitul episcop Goldiș și Popea în trăsura ori în ușa bisericeii catedrale, în format cabinet, bucata cu 1 fl.

5.) Colecțiunea completă a acestora, 11 tablouri, dintre cari 5 mari, 3 format Stefania și 3 cabinet, costă 24 fl.

Tablourile sunt executate într'un mod admirabil de succes de către renumitul fotograf Kossák din Arad, și recomandăm tuturor procurarea lor, de pomenirea însuflețirii din acele zile mărețe și să rămână ca po-doaba caselor românești eternizarea

cavaleriei române, compusă atât de fermecător din flăcăii noștri.

BIBLIOGRAFIE

Un comentariu la § 96 al „Statutului organic bisericesc gr.-or. rom.” după 30 de ani, de I. cav. de Pușcariu. Brașov, 1899. Tipografia Ciurcu et. comp. O broșură în format mare cu un text de 39 pagini. Prețul 1 coroană. Se poate comanda și dela Librăria numitei tipografii.

Exerciții intuitive și gimnastice, manual pentru învățătorii școlilor populare române, întocmite după plan, de Ioan Tudescu, învățător în Lipova. Ediția a III. Prețul unui exemplar: 30 cruceri.

Reflexiuni asupra examenelor din protopresbiteratul Buziașului. Raport predat în conferința învățătorilor români gr.-or. din protopresbiteratul Buziașului, ținută în Buziaș la 21 Iunie 1893 și dedicat M. O. domn Ioan Ionașiu, asesor consistorial ordinar în Caransebeș, în semn de stimă și iubire, de Ioan Marcu, învățător gr.-or. român și comisar școlar. Editura autorului. — Sub acest titlu a apărut acum în tipografia diecesană din Caransebeș o broșură cu un text de 43 pagini, instructiv mai ales pentru învățătorii noștri confesionali. Se poate comanda la autor în Bocșa-Montană pentru prețul de 20 cr. plus 5 cr. porto postal.

Almanach, edat de „Reuniunea învățătorilor români” de la școlile confesionale gr.-or. din diec. Caransebeșului, din incidentul adunării generale în bilare, ținută în zilele de 10/22 și 11/23 Septembrie 1895, cu care ocaziune s'a inaugurat monumentul lui Constantin Diaconoviciu-Loga. — Editura comitetului reuniunii. — Sub acest titlu harnica reuniune a învățătorilor noștri din diec. Caransebeșului a scos de sub tipar în „Tipografia diecesană” din Caransebeș un op voluminos, peste 230 pagini, în format mare și elegant, având un cuprins bogat și de interes general. Prețul cărții este numai 1 fl. v. a. și se poate comanda de la „Librăria diecesană” din Caransebeș.

Pentru membrii Reuniunii opul s'a pus la dispozițiunea P. On. domn protopresbiterii din diec. Caransebeșului spre vânzare, ear pentru celalalt On. public se află de vânzare (cu prețul de 1 fl. plus porto postal de 15 cr. v. a.) la Librăria diecesană din Caransebeș și la notariul comitetului, Ioan Marcu, inv. în Nemet-Bogșan.

Gramatica Română pentru învățământul primar, partea I. de Ioan Petran, profesor siminial (apărută în Arad, 1898 prețul 15 cr.) e aprobată de Ven. Consistor din Arad. Venitul curat al acestei cărți didactice este destinat pentru înființarea unui fond, din care să se premieze învățătorii noștri, cari se vor distinge pe terenul învățământului și, îndeosebi, în propunerea limbii materne. Se poate comanda și dela adm. „Tribunei Poporului.”

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune”, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina”. Carte foarte importantă pentru membrii din direcțiunea tuturor institutelor de bani și a ori-cărora societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

NOUȚĂȚI

Arad, 23 Septembrie 1899.

P. S. Sa d-nul episcop Goldiș a primit zilele acestea o scrisoare foarte călduroasă dela episcopul sârbesc din Verșeș, **Zmelanović**, exprimându-și cele mai sincere urări în păstorirea turmei dreptcredincioase. De asemenea a căpătat P. S. Sa și dela primarul orașului **Oradea-mare** o scrisoare cât se poate de respectuoasă, prin care episcopul e salutat din incidentul urcării pe scaunul arhieresc.

Lista viriliștilor din comitatul Aradului e închisată și pusă vederei publice în cancelaria primului viceotar dela comitat, Boros Iván. Deși aflăm că censul minimal și adecă cea mai mică sumă de contribuție este 184 fl. 04 cr., pe temeiul căreia mulți proprietari au intrat în lista viriliștilor, cu regret constatăm nepăsarea acelor preoți și alți inteligenți români — față de luarea lor în listă, cari nu și-au reclamat dreptul la timp. — nederând ca la compunerea acestei liste, în virtutea legii, darea să li-se socotească îndoit.

Pe cei cari și-au făcut datoria, îi înregistram aci precum urmează: Ioan Burdan, preot în Sinitea; Ștefan Novac, jude reg. și Ștefan Tămășdan, preot în Pecșa; Ștefan Tulcan, preot în Socodor; Aug. Beleş preot în Șimand; Georgiu Petroviciu, preot în Pil; Dim. Ganea, preot în S. mlac; Ioan Beleş, preot în Odvoș; Ioan Evuțian, preot în Pecșa; Grigoriu Mladin, preot în Curtici; Iustin Dascăl, preot în Micalăca, Iosif Vuculescu, preot în Șoimoș și George Popovici, protopop în Șiria.

Facem atenție pe toți ceilalți domni interesați, ca în interesul lor propriu și al publicului românesc, să și repareze această greșeală prin reclamări, cari să le înainteze până în 5 Oct. a. c. la comisiunea administrativă comitatensă (Állandó bírláló választmány) în Arad.

† **Ioana Bădilă**. O știre tristă înregistrăm la acest loc, o știre, care până departe în societatea românească va produce cea mai profundă jale. După lungi și grele suferințe o distinsa matroană română din Sibiu, doamna **Ioana Bădilă** născută **Mo'dovan**, soția dlui Ioan Bădilă, jude la tribunalul din Sibiu, a răposat Mercuri noaptea în vârstă abia de 46 de ani. Un gol mare lasă venerabila decedată în elita societății române din Sibiu, căci poziția însemnată ce o avea în societatea română și neromână de acolo, calitățile ei frumoase spirituale și morale, pașune din semenele ei pot să le intrunească în măsura, în care dăna le-a înrunit în viață. Prin mintea sa luminată și prin inima sa nobilă, pătrunsă totdeauna de cele mai înalte simțăminte de caritate și de adevărată iubire față de neamul său, decedata matroană și a asigurat înaintea tuturor stima și iubirea în viață, respectul și admirațiunea, după moarte.

Credincioasă tradițiilor moștenite de la fericitul s-u părinte **Demetriu Moldovan**, fost consilier de curte și o figură măreață în istoria poporului nostru, — nobila defunctă prin dispozițiunile sale testamentare a lăsat „Asociațiunii transilvine” o fundațiune considerabilă, testându-i casele din Sibiu și 10.000 fl. în scrisură fonciară, în total o valoare de peste 35.000 fl. Destinațiunea acestei fundațiuni, închinată memoriei părintelui său **Demetriu Moldovan** este, ca să se întemeieze un internat pentru studenții universitari români, fără deosebire de confesiune, de la universitatea din Cluj, eventual ca stipendii pentru studenții noștri, cari își fac studiile în străinătate. — Afară de aceasta a mai testat: pentru „Casa națională” 1000 fl. și pentru „Reuniunea femeilor române din Sibiu” 500 fl.

Prin nobila sa faptă, venerabila defunctă și-a pus numele în cartea nemuririi, și recunoștința națiunii și a tinerimei române, care cu scumpătate va pomeni numele binefăcătoarei sale, va rămâne vecinică și ca o măreață pildă de nobleță și de generositate.

Rămășițele pământești ale scumpului decedat au fost așezate spre vecinicia odihnei ieri, în 22 l. c. n., la oarele 3 după amiază din casa proprie, în cimitierul gr.-or. din Sibiu. Împreună cu soțul, dl. Ioan Bădilă, și mama defunctei, dna Ioana Moldovan născ. Farkas, o deplâng toți, căți fericiiți au fost s-o cunoască în viață.

Trimitem și noi cele mai sincere condoleențe grea încercatei familii.

Noul paroh al Orăștiei, dl. **Ioan Moța**, de curând hrotorit, a sosit în parohia sa Mercuri la amiază, întâmpinat fiind la gară de un mare număr de popor, în frunte cu comitetul parohial. Contabilul băncii „Ardeleana”, dl. **Vlad**, Pa bineventat prin o vorbire frumoasă. Dala gară dl. Moța a fost însoțit până în curtea bisericii de un mare număr de calareși și de vr'o 12 trăsuri cu fruntași parohienitori, ear' pe la marginea drumului mulțime de țărani, țărance și copii stăteau în grupe dese și aclamau cu în-sufletire pe doritul lor părinte sufletec. În curtea bisericii dl. Moța a fost salutat, în numele credincioșilor, de dl. **D. Daniș**, senator orășenesc. La frumoasa vorbire a acestuia noul paroh a răspuns la cuvintele alean și înălțătoare, făcând solemnă promisiune, „că poporulul își înclină viața și puterea sa de muncă; pentru popor va trăi zi și noapte”. Insufletirea poporului era mare și bucuria generală. — Instalarea d-lui preot Moța va fi mâine, Duminecă.

Creștini buni. Ni-se scriu următoarele rinduri: **Dumneacă**, în 5/17 l. c. s'au sfințit, prin subscrierul, două cruci frum. ase, făcute din lemn tare, și decorate cu icoane potabile, ridicatăe. În două părți ale hotarului nostru, în drumul mare: una pe șoselele evlaviosului nostru epitrog, **Ilie Luca**, și celelalte pe șoselele mamei sale, **Maria Luca**, presurărâți a bisericii. Aceste cruci, dimpreună cu fundațiunile, ce li-s'au pus pentru perpetuarea lor, au costat peste 80 fl. v. a. Amintesc cu bucurie totodată, că numii credincioși au mai jertfit și în trecut mult pe altarul Domnului. Faptele de această natură se laudă de sine, și cei-ce le săvârșesc sunt inspirați de plătate creștinească, care și are de basă dragostea cătra Dumnezeu și nădejdea în ră-plata lui. Deci, în dorul de a vedea cât mai mulți imitatori la astfel de fapte bune și creștinești, în numele comunei bisericești și pe această cale aducem în mulțime sumiților credincioși, împorân lu-le dela părintele darurilor: sănătate deplină și tărăie la toate zilele vieții lor, ca din prinositate să mai poată aduce daruri la altarul Domnului! Bără caz în 7/19 Septembrie 1899. **Nicolau Crișmaru**, paroh.

Necrolog. Ni-se trimite următorul anunț de moarte: Corpul profesoral de la gimnasiul român greco-catolic din Blaj, cu inima întristată aduce la cunoștință în-cetarea din viață a iubitului lor coleg **Ciriac B. Groze**, preot, profesor gimnastic, camerar pașal șel. Înțeleplată în 21 Septembrie a. c. la 12½ oare din zi împărățit fiind cu sfințel-sacramente ale muribunzilor, în anul al 52-lea al etății și al 28-lea al profesurii. Rămășițele-i pământești se vor așeza spre răpaș etern în cimitierul comuna-gr.-cat. din loc, Sâmbăta, în 23 Septembrie a. c. la 3 oare după amiază. Fie l'țără-nșoară și memoria binecuvântată! Blaj, în 21 Septembrie n. 1899. — Întristățiți colegi!

Logodnă. Di **Milan Habș**, măiestru-măsur din Bățania, și a încredințat pe soție pe felebara **Marioara Ardelean** dala Arad-Pé neave. — Să fie în ciaz buu!

Blanchete de cambii noue. Atragem earășți luarea a ceterilor noștri, că ministerul de comerțiu a scos zilele trecute o ordonanță în care ordănuiește, că **blanchetele de cambii** de până acum cu arătări sume-l de bani în florini, vor pute fi în-trebuințate numai până la 30 Septembrie stil. nou. De la 1-a Octomvrie stil. nou încolo vor pute a se folosi numai astfel de blanchete de cambii, unde suma de bani e

arătată în coroane. Să bage deci bine de seamă cetitorii noștri, ca nu cumva să suferă pagubă, nesocotind această orăduială nouă.

Adunarea gen. anuală a Reuniunii agricole se va ține ăstan în **Rășinari**.

„**Divului Nerva Traian**”... La „conservatorul” din București se află depusă frumoasa coroană de bronz, care vor depune o la piciorul coloanei lui Traian, din Roma, delegații români la **congresul orientaliștilor**. Coroana are două ramuri, unul de stejar și altul de laur, legate printr'o panglică pe care se află inscripția: „**Divului Nerva Traian, fondatorul Daciei, Românii oaspeți Romei, 1899 Octomvrie**”. La mijlocul coroanei e marea României, ear' pe frunze sunt gravate numele principailor domni ai României. Autorul acestei coroane este un tiner sculptor, el **Ettore Cadorn**, de curând stabilit în România care mare făcute diferite lucruri particulare. Coroana a fost turnată la școala de arte și meserii din București și va fi dusă la Roma de delegații r. mâni.

Statua lui Victor Emanuel. Marți, în săptămâna trecută, a fost desvelit în Turin cu mare solemnitate monumentul lui **Victor Emanuel**, primul rege al Italiei mari, al Italiei unite, după marea războiu de unitate și libertate. Monumentul e o statuă uriașă, care zace pe un pedestal de granit, înaltă de 9 metri. La picioarele statuei se află emblema Romei, cu inscripția: „**Ci siamo, e ci resteremo!**” (Aici suntem și aici să rămânem), cuvintele lui Victor Emanuel exprimate când a luat Roma din puterea Papilor, și când pentru prima oară a trecut prin poarta ei! Statua este opera lui **Pietro Costa**.

Procesul unui tren. Luni trecută s'a terminat procesul intentat de comisiunea executivă a căii ferate vieneze **Timișoara Lipova** în contra întreprinzătorilor **David Kopf** și **Const. Zieleszky**. Causa procesului a fost, că numiiți întreprinzători nu s'au ținut de obligamentul încheiat cu comisiunea numită. Procesul s'a tractat la judecăt. cerc. din Timișoara, care a adus sentință în favorul comisiiei, rămânând ca întreprinzătorii să plătească toate despăgubirile cerute de comisiune și toate speșele ce au rezultat din acest proces.

Expoziția economică din Seghedin s'a închiat cu deficit. Cel drept li se scrie lui „**A. E. V.**” în Arad, socotelile nu sunt încă încheiate, dar se poate la sigur statui, că expoziția s'a ales cu un deficit de 5000 fl. plus 5135 fl., ca deficit la intratele pentru încuarterare, care va avé să-l plătească acum orașul.

Un țigan hoț. Ni-se scrie următoarea știre: **Neguzătorul Nicolau Talpeș** din Borza (posta Topolez, Comitatul Caraș Severin) și a trimis în 27 August a. c. pe un servitor al său nume **Ioan Dragomir** (de originea Țigan din comuna Armeniș) cu trăsura la moara din Topolez, ca să aducă făină și ca curuz la preț de 62 fl. Țiganul s'a și dus până la moară, însă, în loc de a face treaba stăpânului său, a lăsat și cal și trăsura în știrea Domnului și cu cei 62 de florini a luat-o la sănătoasa așa, că nici până azi nu i-s'a dat de urmă. Tot acest servitor, în primăvara anului curent, spărgând fereastră prăvăliei stăpânului său, cu câțiva tovarși de-ai săi a străbătut în prăvălie și a furat de-acolo mai multe lucruri, precum și slănină opinci și altele, în preț de 300 fl. Neputând fi însă prins la săvârșirea furtului, stăpânul i-a dat pace. Acum însă, după făptuirea din urmă, dl. neguzător **Talpeș** îl curen-trează în toate părțile, punând și un premiu de 10 fl. celui ce ar pute să dea de urma hotului servitor țigan. Semne pentru a pute fi cunoscut sunt, că servitorul **Ioan Dragomir** e țigan din Armeniș, în vârstă de 50 de ani, cu părul cărunt și cu fața buboasă.

Sărbare populară în București. Poporațiunea muncitoare din capitala României a arangiat Dumineca trecută o mare sărbare populară în Cismigiu, transformând — zice „**Drapelul**” — bulevardul și Cismigiu, de dimineața până noaptea tă.ziu, în furnicare imense. Patru-zeci și două de socie-

țări din Capitală, — societăți de lucrători — s'au reunit în chip frățesc, în nobilul scop de a da o mare serbare populară în folosul țărâniei bântuită de secetă și a săracilor din Capitală. Primăria încă a dat concursul ei pentru reușita sărbării, care a durat până la ora 12 noaptea.

Avis. Prin această se avisează toți d nii în-vățători, precum și alți interesați, că „**Abcedarul**”, edat de „**Invățătorii asociați**” (Moldovan și consotii), peste puțin timp va apăre în a II-a edițiune. La această ediție s'au luat în considerare toate observările făcute din partea reuniunilor învățătoresști, precum și ale altor indivizi competenți, așa că noua ediție va fi cu mult mai succeseasă și mai amplificată, decât cea dintâiu. Că ce trecere a avut ediția I-a, dovedește împregiurarea, că într'un an s'a trecut întreaga ediție, așa că la începutul lunii Maiu nu s'a mai putut căpăta nici un exemplar. Acest **Abcedar** în școalele nedividate se va pute folosi cu succés și la clasa a II-a. — Atornă dela spriginul Ou. d nti colegi, ca să apară și celelalte părți, pentru clasele III — VI. — **Autorii**.

Posta Administrației. **Abon. Nr. 4214 în Șopotul-vechiu**: În cauza Dvoastre adresați-vé la banca de asigurare „**Transilvania**”, agentură principală în Arad, strada Széchenyi. — **D-lui George Borcian în Sasca-montană**: „**Marsul studenților din Brașov**” de I. C. Iuga li puteți căpăta și dela „**Librăria Carca**” din Brașov. — **Suma trimisă vi-am trecut-o în contul abonamentului pe anul 1900**. — **D-lui Nicolau Hanza în Rădmănești**: Am primit. Vă mulțumim. — **D-lor Ioviță Drăgici în Măruț**, și **Ioan Gaiță în Moșnița**: Cărțile, ce le doriți, în curând le puteți comanda și dela noi.

Păziți vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturaiu, durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele **Kneippiane**. Se pot căpăta de-a dreptul sau prin postă dela farmacia dlui **Dr. Iulius Schopper** în Oravița (Krassó-Szörény m.) **Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din nouăta apotecă!**

ECONOMIE.

Bani. Marți, 19 Septembrie, Banca austro-ungară și-a ținut în Viena adunarea sa generală extra-ordinară, în care a primit cu majoritatea voturilor împotriva a 18, prelungirea privilegiului ei până la anul 1910, în condițiunile, cum s'au fost înțeles cele două guverne, austriac și ungar, încă în luna Martie, când au reînnoit pactul economic dualistic până la 31 Decemvrie 1907.

În urma acestei prelungiri a privilegiului, Banca va căpăta și un alt statut, în înțelesul caruia funcționarii cei mai înalți ai Băncii vor fi de acum înainte d'opotrivă, pe jumătate Unguri și pe jumătate Austriaci.

Dar și unele alte foloase vor veni pe partea Ungariei. **Cu ozi înainte de adunare, Banca și-a urecat discontul cu 1/2%**

Grâne. Prețurile de la 22 Septembrie.

Arad:	B.-Pesta:
Grân Aprilie fl. 7.75—7.80 fl.	8.37—8.76
mai slab „ 7.50—7.70 „	8.39—8.77
Cucuruz vechiu 5.—5.20 „	5.05—5.20
„ nou „	5.07—5.17
Orz vechiu „ 5.20—5.30 „	6.70—7.—
„ nou „ 4.80—5.— „	6.—6.50
Secară Aug. „	6.40—6.65
„ pe Oct. „ 5.80—5.90 „	6.15—6.65
Ovės Aug. „ 4.40—4.50 „	5.55—5.65
„ Oct. „ — — „	5.14—5.15

Editor: **Aurel Popovici-Barcian**. Redactor responsabil **Ioan Russu Siriana**

426 szám
1899.

Arverési hirdetmény

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881 évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy az aradi kir. törvényszék 1899 évi 7940 számú végzése következtében Lazáru György-aradi ügyvéd által képviselt „Victoria“ takarékpénztár javára Popovics János, hódosi és Ardelean Filimon és trsa kiszindiai lakosok ellen 269 frt s jár. erejéig 1899 évi július hó 13-ikán foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1009 frtra becsült következő ingóságok, u. m.: 17 szekér széna, 30 métermázsza buza, hordók, kádak, pálinka főző üst felszerelve és egyebek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a n.-buttyini kir. járásbíróság 1899-ik évi V. 225/2 sz. végzése folytán 269 frt főkekövetelés, ennek 1899 évi ápril hó 10-ik napjától járó 6% kamatai 1/3% váltó díj és eddig összesen 56 frt 15 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Kiszindian Ardelean Filimon és neje lakásán leendő eszközzésére 1899 évi szeptember hó 27 napjának d. e. 8 és Hodoson Popovics János lakásán ugyanaznap d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságok mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt N.-Buttyin, 1899 évi szeptember hó 12 napján.

Klausner
kir. bír. végrehajtó.

380 1-1

Să spriginim industria din patrie!

Deschidere de prăvălie

FABRICA „INSOTIRII CĂLTUNARILOR DIN ARAD“

aduce la cunoștința On. public, că cu începere din 1 August anul curent și-a deschis

Prăvălia sa

în palatul „MINORIȚILOR“ din ARAD, strada Bisericii,

prin ceea-ce onoratul public nu mai este expus să cumpere cu bani scumpi fabricațiuni slabe din străinătate, ci poate să-și procure cu prețuri ieftine încălțăminte indigene de calitate excelentă și fason elegant.

Prețul ghetelor gata:

Ghete pentru bărbați, cu gumilastic . . .	dela fl. 2.80 in sus
„ pentru excursiuni din pele americană „ „	5.— „ „
„ de lack (pentru bărbați)	4.— „ „
„ pentru dame, cu gumilastic	2.50 „ „
„ regatta	2.20 „ „
„ „ din piele colorată de căprioară „ „	2.50 „ „
„ de lack (pentru dame)	3.— „ „
„ pentru băieți	2.50 „ „
„ pentru fete	2.— „ „
„ pentru copii	1.50 „ „

Asortiment bogat de papuci pluș, pentru dame.

Comanda după măsură se primesc și se execută prompt.

Ne rugăm pentru spriginul binevoitor al On. public, pentru ca să putem valora această nisuință a noastră și ca în acest chip să fie ajutați micii industriași ai orașului nostru.

Cu toată stima:

Direcțiunea insotirii.

381 1-

Dr. VAIDA BENŐ

dentist de specialitate

in Arad

piața libertății Nr. 22 în edificiul teatrului etagiul I.

DUPĂ METODUL INSUȘIT LA RENUMITA UNIVERSITATE
DIN BERLIN

378 1-15

cu ajutorul celor mai nouă invențiuni.

material și instrumente d'ale tehnice moderne,

plombez: cu aur, argint, platină, amalgam, ciment, porcelan și sticlă.

Prepar dinți artificiali

pentru dinte care deplin acomodați înveșuiți în suc sau vulcanit,
coroane de măsle, precum ori și ce legătură de dinți fâdăriți

Reparez cu masinării îndreptătoare dinți încrucișați ori strimbați,

suplinesc făleci întregi de dinți.

Astup și îndreptez lacunele de pe cerul gurei etc. etc.

Seoaterea dinților cu gaz de voluptate sau cu amorfire locală.

Ordinez dela 9—12 oare a. m.

și dela 2—6 „ p. m.

Pentru seraci dela 8—9 ore gratuit.

Un tinér român,

candidat de advocat

poate fi aplicat în cancelaria lui **Mihai Veliciu**, avocat în **Chișineu**, dela 1 Octombrie 1899 calendarul n. pe lângă condițiuni favorabile.

A se adresa la numitul avocat.

378 3-3

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

juvelier, Arad,

își recomandă magazinul seu bogat asortat cu obiecte de aur, argint și juvaricale, precum și cu ceasornice pentru bărbați și femei, de cea mai fină calitate.

Primește tot soiul de reparaturi, restaurarea și aurirea **requisitelor bisericesti.**

I. GELLER

juvelier

Arad, Andrassy-tér 14.

351 5-5